

מכינת י"ב- תוכנית קולנוע למכינה

תלמידי כיתה י"ב

נכתב ע"י הפיקוח על הקולנוע והמדיה

יכול להתאים לכל מודל לבחירת בית הספר

---https://pop.education.gov.il/tchumey_daat/cinema/high-school/cinema-instruction-high-school/young-art-competitions-student-products/

יצירה צעירה תוצרי תלמידים

helga-flower.pdf <https://share.google/pMXkR9bf039dCroH5>

הפרח של הליגה קלר לניתוח סרטים

מערך שיעור 1: השפה הקולנועית וכוחה
"איך סרטים משפיעים עלינו?"

משך השיעור 90 דקות

מטרות השיעור

- התלמידים יזהו טכניקות קולנועיות בסיסיות (צילום, עריכה, מוזיקה)
- התלמידים יבינו כיצד בימאים משפיעים על רגשות הצופה
- התלמידים יפתחו מודעות לניסיונות מניפולציה ויזואלית

חומרים נדרשים

- מקרן ומערכת סאונד
- קטעי וידאו מוכנים (2-3 דקות כל אחד)
- דפי עבודה אישיים
- דוגמאות לפרסומות ישראליות

מהלך השיעור

פתיחה (10 דקות)

- שאלת מפתח: "מה הסרט האחרון שגרם לכם לבכות/לצחוק/לפחד? למה?"
- רישום תשובות על הלוח
- הצגת מטרת השיעור: להבין איך יוצרי קולנוע "מושכים בחוטים" שלנו

שלב א': הכוח של המוזיקה (15 דקות)

- הקרנת אותה סצנה (למשל, מישהו הולך בפארק) עם 3 רקעים מוזיקליים שונים:
- מוזיקה רומנטית
- מוזיקה מפחידה
- מוזיקה עצובה
- שאלות לדיון:
- איך השתנה התחושה שלכם?
- מה הבנתם על האדם בסצנה בכל פעם?
- מסקנה: מוזיקה מכתיבה איך אנחנו מרגישים

שלב ב': זוויות צילום ומשמעויות (20 דקות)

- הצגת קטעים קצרים המדגימים:
- Close-up - (תקריב) - אינטימיות, רגש
- Wide shot - (צילום רחב) - בדידות, הקשר
- Low angle - (מלמטה למעלה) - כוח, איום
- High angle - (מלמעלה למטה) - חולשה, פגיעות
- פעילות זוגות: התלמידים מקבלים תמונות סטילס מסרטים ומנתחים מה זווית הצילום גורמת להם להרגיש
- שיתוף בכיתה

שלב ג': עריכה - מניפולציית הזמן (15 דקות)

- הקרנת קטע אקשן עם עריכה מהירה לעומת דרמה עם עריכה איטית
- הסבר על קצב העריכה והשפעתו על דופק הצופה
- דוגמה: קטע מתוך "Jaws" - איך ספילברג בנה מתח בלי להראות את הכריש

שלב ד': התרגול - ניתוח פרסומת (20 דקות)

- חלוקה לקבוצות של 4-5
 - כל קבוצה מקבלת פרסומת ישראלית שונה (מזון, צבא, רכב טלפון לדוגמה):
- <https://share.google/lpNEXPLavOzEofkIN>

- משימה: לזהות ולרשום:

- איזו מוזיקה נבחרה ולמה?
- אילו זוויות צילום?
- מה קצב העריכה?
- איזה רגש הפרסומת מנסה ליצור?
- האם זה "כנה" או מניפולטיבי?
- הצגת קבוצות (2 דקות לכל קבוצה)

סיכום והפנמה (10 דקות)

- דיון: "עכשיו כשאתם יודעים את זה, האם זה משנה איך שאתם צופים?"
- הקשר לחיים: רשתות חברתיות, חדשות, תעמולה פוליטית
- משימת בית: לצפות בחדשות/סרטון ולזהות 3 טכניקות שלמדנו

הערכה

- השתתפות בדיונים
- איכות הניתוח בקבוצות
- משימת הבית (אופציונלי - אם מגישים)

מערך שיעור 2: זהות ויצוג בקולנוע
"מי רואה אותי על המסך?"

משך השיעור: 90 דקות

מטרות השיעור

- התלמידים יזהו סטריאוטיפים בייצוג של קבוצות שונות בקולנוע
- התלמידים יבינו את ההשפעה של ייצוג על דימוי עצמי וחברתי
- התלמידים ינתחו באופן ביקורתי דמויות בסרטים

חומרים נדרשים

- מקרן

- קטעים מסרטים (ישנים וחדשים)

- "מבחן בכדל" (Bechdel Test) יצוגי נשים בקולנוע

<https://youtu.be/yqgwZOMHg8U?si=TABTb6zfB312jl2>

- פתקים וטושים לפעילות

מהלך השיעור

פתיחה (10 דקות)

- שאלה: "תארו דמות אופיינית של תלמיד תיכון בסרטים אמריקאים. איך הוא נראה? מה הוא עושה?"

- רישום תיאורים - סביר שנקבל סטריאוטיפים (ספורטאי מלך הכתה, חנון, בחורה פופולרית)

- שאלה: "מי מכם מזדהה עם הדמויות האלה? מי לא?"

שלב א': הסטריאוטיפים שלנו (20 דקות)

- הקרנת קטעים קצרים (2-3 דקות כל אחד) של:

- "נשים בקולנוע" - מהסרטים הישנים ועד היום

- "גברים בקולנוע" - הגיבור השרירי לעומת דמויות מורכבות יותר

- "מיעוטים" - איך משתנה הייצוג לאורך השנים

- שאלות מנחות לכל קטע:

- מה התפקיד של הדמות בסיפור?

- האם היא "שטוחה" או מורכבת?

- האם היא קיימת רק כדי לשרת את הדמות הראשית?

שלב ב': מבחן בכדל (15 דקות)

- הסבר על מבחן בכדל (Bechdel Test):

<https://youtu.be/yqgwZOMHg8U?si=TABTb6zfB312jl2>

1. יש לפחות שתי נשים בסרט בעלות שם

2. הן מדברות זו עם זו

3. על משהו שאינו גבר

- פעילות: התלמידים מנסים לחשוב על סרטים שעוברים/לא עוברים את המבחן

- דיון: "למה אתם חושבים שהרבה סרטים נכשלים במבחן הזה?"

- הרחבה: האם יש צורך במבחן דומה לגברים? למיעוטים אחרים?

שלב ג': השוואה - אז והיום (20 דקות)

- חלוקה ל-4 קבוצות, כל קבוצה מקבלת נושא:

- קבוצה 1: דמויות נשיות חזקות (השוואה: "אשה יפה" ל"Wonder Woman")

- קבוצה 2: גברים ורגשות (השוואה: ג'יימס בונד הישן לסרטים מודרניים)

- קבוצה 3: ייצוג LGBTQ+ (מהדמות הקומית לדמות ראשית)

- קבוצה 4: מגוון תרבותי ואתני בקולנוע

- משימה: לזהות מה השתנה, מה נשאר, ומה זה אומר עלינו כחברה

- הצגת מסקנות (3 דקות לכל קבוצה)

שלב ד': יצירה - הדמות שלי (15 דקות)

- פעילות אישית: כל תלמיד יוצר דמות לסרט שמייצגת אותו/אותה באופן אמיתי
- רישום על דף:
- שם הדמות
- רקע (משפחה, עיסוק, חלומות)
- קונפליקט מרכזי
- מה הופך אותה לייחודית?
- שיתוף מרצון במליאה (4-5 תלמידים)

סיכום (10 דקות)

- דיון: "איך ייצוג טוב יכול לשנות את החיים של צעירים?"
- דוגמאות אישיות: "האם ראיתם פעם דמות במסך שגרמה לכם להרגיש שאתם לא לבד?"
- מסר: אנחנו לא חייבים להיות כמו הדמויות בסרטים - אבל חשוב שנראה אנשים כמונו

הערכה

- איכות הניתוח הקבוצתי
- יצירתיות ועומק בבניית הדמות האישית
- השתתפות בדיונים

מערך שיעור 3: דילמות מוסריות והחלטות בחיים
"מה הייתי עושה?"

משך השיעור: 90 דקות

מטרות השיעור

- התלמידים יזהו דילמות מוסריות מורכבות בסרטים
- התלמידים יתרגלו קבלת החלטות מנומקת במצבים מורכבים
- התלמידים יחברו בין דילמות קולנועיות לאתגרים בחייהם

חומרים נדרשים

- מקרן
- סרט קצר או קטעים ארוכים מסרט (20-30 דקות)
- כרטיסי דילמות מודפסים
- דפי רפלקציה אישית

הצעות לסרטים/קטעים

- "Dead Poets Society" - "צוות לעומת אמונה אישית"
- "פוקסטרות" - התמודדות עם אובדן ומערכת
- "להיות איתה" - זהות ומשפחה

מהלך השיעור

פתיחה (5 דקות)

- שאלה: "האם החלטתם פעם משהו שאתם יודעים שלא ימצא חן בעיני ההורים/החברים/המורים שלכם, אבל הרגשתם שזה נכון?"
- אין צורך לשתף - רק לחשוב
- הצגת מטרת השיעור: להבין איך אנחנו מקבלים החלטות קשות

שלב א': צפייה מודרכת (30 דקות)

- הקרנת קטעים/סרט קצר
- לפני הצפייה - הנחיות:
- "שימו לב למה מניע את הדמויות"
- "חשבו: מה הייתם עושים במקומם?"
- "אילו ערכים מתנגשים כאן?"

שלב ב': ניתוח ראשוני (15 דקות)

- דיון מליאה:
- מה הדילמה המרכזית?
- מי הצדדים הנפגעים מכל החלטה אפשרית?
- מה הסיכונים והתועלות?
- רישום על הלוח: טבלת "בעד ונגד" לכל אפשרות

שלב ג': דילמות אישיות - תחנות (25 דקות)

- חלוקה ל-5 קבוצות, כל קבוצה בתחנה אחרת (5 דקות בכל תחנה)
- תחנות:

תחנה 1: שירות צבאי

"חברה/קרובה/שליך מתלבט/ת האם להתגייס ליחידה קרבית או לדחות את הגיוס בשנה ולנסוע לחו"ל. משפחתו לוחצת לגיוס מיידי. הוא/היא פונה אליך לעצה."

תחנה 2: אמת לעומת נאמנות

"גיליתם שחברה/טובה שלכם מרמה בבחינות. אתם יודעים שזה משפיע על הציונים של כולם. הוא/היא מתמודד/ת עם קשיים בבית. מה עושים?"

תחנה 3: עתיד כלכלי

"התקבלתם ללימודים שאתם אוהבים, אבל ההורים לוחצים ללמוד משהו 'מעשי' שיבטיח פרנסה. אתם תלויים בהם כלכלית. איך מתמודדים?"

תחנה 4: זוגיות וחברות

"החברה/הכי טובה שלכם מתחילה לצאת עם מישהו שאתם יודעים שלא מתאים לו/ה ואפילו פוגע. החברה/מאוהבת. האם מתערבים?"

תחנה 5: מסיבה/אירוע בעייתי

"אתם בצבא/באוניברסיטה. בחדר יש מסיבה ואתם רואים שמישהו שיכור מדי ומישהו אחר מנסה לנצל את המצב. אף אחד לא עושה כלום. מה עושים?"

- בכל תחנה: הקבוצה דנה ורושמת את ההחלטה והנימוקים

- מעבר תחנות

שלב ד': שיתוף ורפלקציה (10 דקות)

- כל קבוצה בוחרת דילמה אחת ומציגה את ההחלטה שלה
- דיון: האם יש תשובה "נכונה"? מה קורה כשאינן תשובה ברורה?
- חיבור חזרה לסרט: "איך הדמות הראשית הגיעה להחלטה שלה?"

סיכום והפנמה (5 דקות)

- רפלקציה אישית (בכתב, לא למסירה):
- מה הדילמה הכי קשה שעמדתי בפניה?
- איך אני מקבלת/ה החלטות קשות - על פי רגש? היגיון? ערכים?
- מי האנשים שאני יכול/ה להתייעץ איתם במצבים כאלה

הערכה

- עומק הדיון בקבוצות
- יכולת נימוק והקשבה לדעות שונות
- רפלקציה אישית (אם נאסף)

מערך שיעור 4: יצירה ומסר - הסרט שלנו
"מה הסיפור שלי?"

משך השיעור: 90 דקות

מטרות השיעור

- התלמידים ישלבו את הכלים שרכשו בשיעורים הקודמים
- התלמידים יפתחו רעיון לסרט בעל מסר אישי/חברתי
- התלמידים יתרגלו עבודת צוות ומצגת רעיון (pitch)
- התלמידים יבצעו רפלקציה על התוכנית כולה

חומרים נדרשים

- דפי עבודה - תבנית PITCH
- דפי ברייטבורד
- מצגת לדוגמה של pitch סרט
- פוסט-איטים, דפי פליפ-צ'ארט, טושים צבעוניים

מהלך השיעור

פתיחה (10 דקות)

- הצגת סרטון קצר (2-3 דקות): "איך כותבים pitch לסרט" (דוגמה מהתעשייה)
- הסבר: "היום אתם היוצרים - מה הסיפור שאתם רוצים לספר?"
- שאלה: "אם הייתם יכולים לעשות סרט על נושא אחד שחשוב לכם, מה זה היה?"
- רישום רעיונות על הלוח (ללא ביקורת)

שלב א': מרעיון לסיפור (15 דקות)

- מיני-הרצאה: "אנטומיה של סרט טוב"
- 1. דמות - מישהו שאנחנו מזדהים איתו/מעוניין בו
- 2. רצון/מטרה - מה הדמות רוצה להשיג?
- 3. מכשול - מה מונע ממנה להשיג את זה?
- 4. מסר - מה למדנו בסוף?

- דוגמה משותפת על הלוח:

- דמות: תלמיד י"ב שמפחד מהעמיד
- רצון: למצוא את הדרך שלו
- מכשול: לחץ חברתי ומשפחתי

- מסר: לא צריך לדעת הכל עכשיו

שלב ב': ברייטורמינג קבוצתי (20 דקות)

- חלוקה ל-5 קבוצות (4-5 תלמידים)

- כל קבוצה בוחרת נושא מהרשימה או מציעה משלה:

- זהות ושייכות

- אהבה ראשונה/זוגיות בגיל ההתבגרות

- משפחה - ציפיות מול מציאות

- חרדה וקשיים נפשיים בגיל ההתבגרות

- החלמה ממשבר (אישי או משפחתי)

- חלומות מול מציאות (קריירה/לימודים)

- שלב 1 (5 דקות): כל אחד כותב על פתק רעיון אישי

- שלב 2 (10 דקות): שיתוף בקבוצה ובחירת רעיון מרכזי

- שלב 3 (5 דקות): פיתוח הרעיון לפי המבנה (דמות, רצון, מכשול, מסר)

שלב ג': הכנת ה-Pitch (25 דקות)

- כל קבוצה ממלאת דף עבודה:

תבנית PITCH:

...

שם הסרט: _____

ז'אנר: (דרמה/קומדיה/מותחן/מיקס)

הדמות הראשית:

- שם: _____

- גיל: _____

- רקע: _____

- מה מייחד אותה: _____

העלילה במשפט אחד:

[דמות] רוצה ל-[מטרה], אבל [מכשול] עומד בדרכה.

הסצנה המרכזית:

תארו סצנה אחת מפתח מהסרט (4-5 שורות)

למה הסיפור הזה חשוב?

מה המסר שהצופה ייקח הביתה?

קהל היעד:

למי הסרט מיועד?

טכניקות קולנועיות:

איך נספר את הסיפור?

- מוזיקה: _____

- אווירה: _____

- סגנון צילום: _____

...

- הקבוצות עובדות, המורה מסייע ומנחה
- אפשר לצייר storyboard של סצנה מרכזית אחת (אופציונלי)

- שלב ד': מצגות Pitch (15 דקות)
- כל קבוצה מציגה (3 דקות מקסימום)
- אחרי כל הצגה:
- שאלות הבהרה מהכיתה (1 דקה)
- משוב מהמורה (חיובי + שאלה מעמיקה אחת)

- שלב ה': רפלקציה אישית - "הסרט שהשפיע עליי" (10 דקות)
- פעילות אישית סיכומית לכל התוכנית
- כל תלמיד כותב רפלקציה קצרה (חצי עמוד):

- סיכום (5 דקות)
- שיתוף מרצון: 2-3 תלמידים קוראים את הרפלקציה שלהם
- סיום המורה:
- הדגשת הצמיחה של הכיתה
- "קולנוע הוא מראה לחיים - אבל גם חלון לעולמות חדשים"
- חלוקת רשימת המלצות סרטים לפי נושאים (מוכנה מראש)

- הערכה סופית
- הצגת ה-pitch: יצירתיות, עומק, שימוש בכלים שנלמדו
- רפלקציה אישית: עומק, כנות, חיבור אישי
- תרומה לעבודת הקבוצה
- השתתפות והתפתחות לאורך 4 המפגשים

נספח: רשימת סרטים מומלצים לתלמידים

- זהות ושייכות
- Lady Bird (2017)
- The Perks of Being a Wallflower (2012)
- Moonlight (2016)
- Eighth Grade (2018)

- משפחה
- Little Miss Sunshine (2006)
- The Descendants (2011)
- פוקסטרט (2017)
- Captain Fantastic (2016)

- חלומות וקריירה
- The Pursuit of Happyness (2006)
- Whiplash (2014)
- Dead Poets Society (1989)
- Billy Elliot (2000)

אהבה ויחסים

- Before Sunrise (1995)
- Call Me by Your Name (2017)
- The Spectacular Now (2013)

מלחמה ושירות

- Waltz with Bashir (2008)
- לבנון 2009
- Beaufort (2007)

הערות למורה:

- יש להתאים את בחירת הסרטים לאוכלוסיית התלמידים
- יש לודא שכל התכנים מתאימים לגיל ולערכי בית הספר
- יש להכין תמיד תוכנית גיבוי למקרה של בעיות טכניות
- יש שמור על אווירה של כבוד הדדי בדיונים הרגישים
- יש לעודד תלמידים מופנמים להשתתף בכתב אם אינם נוחים בעל-פה